

**CONSIDERATIONS RELATED TO DECISION NO. 55/2017, PRONOUNCED BY THE
HIGH COURT OF CASSATION AND JUSTICE AS A PRIOR DECISION**

Claudia Roșu

Prof., PhD, Hab. Dr., West University of Timișoara

Abstract: The article analyzes the interpretation given by the High Court of Cassation and Justice, by Decision no. 55/2017, art. 28 of the Emergency Government Ordinance no. 80/2013 on judicial stamp duties.

We consider the interpretation of the supreme court is wrong, because it restricts the application of the provisions of art. 28 in appeals, only to the complainant who benefited from the exemption from judicial stamp duty at first instance.

In our opinion, the correct interpretation would have been to establish that the provisions of art. 28 shall apply irrespective of the party promoting the appeal, if the case has been exempted at first instance, from the obligation to pay.

Keywords: judicial stamp duty; exemption; processes in the field of consumer protection

1. Preliminarii. Cererile adresate instanțelor de judecată, ca regulă, se timbrează, cu anumite excepții, expres stabilite. Principiul de bază este prevăzut de art. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013¹ privind taxele judiciare de timbru, potrivit căruia acțiunile și cererile introduse la instanțele judecătorești, precum și cererile adresate Ministerului Justiției și Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, sunt supuse taxelor judiciare de timbru².

Taxele judiciare de timbru sunt datorate de către toate persoanele fizice și juridice și reprezintă plata serviciilor prestate de către instanțele judecătorești, precum și de către Ministerul Justiției și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Timbrarea cererii de chemare în judecată trebuie să se facă anticipat. Altminteri cererea va fi anulată³.

Pentru timbrarea corectă, trebuie să fie indicat obiectul cererii de chemare în judecată, în funcție de care se stabilește cuantumul taxei judiciare de timbru⁴.

Nu toate cererile în justiție se timbrează. În cazurile anume prevăzute de lege, acțiunile și cererile introduse la instanțele judecătorești, precum și cererile adresate Ministerului Justiției și Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, sunt scutite de la plata taxelor judiciare de timbru.

Taxele judiciare de timbru se stabilesc în mod diferențiat, după cum obiectul acestora este sau nu evaluabil în bani, cu excepțiile prevăzute de lege.

¹ Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, privind taxele judiciare de timbru, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 29 iunie 2013, cu modificările și completările ulterioare.

² C. Roșu, *Drept procesual civil. Partea generală*, Editura C. H. Beck, București, 2016, p. 204.

³ I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă, vol. I*, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 892.

⁴ M. Tăbârcă, *Drept procesual civil, Vol. II*, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 36; D. N. Theohari, *Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole, Vol. I, Art. 1-526, Comentariu la art. 194 C. proc. civ.* (coordonator G. Boroi), Editura Hamangiu, București, 2013, p. 458; G. Boroi, M. Stancu, *Drept procesual civil*, Editura Hamangiu, București, 2015, p. 336.

2. Interpretarea prevederilor art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 prin Decizia nr. 55/03.07.2017, de către Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent pentru dezlegarea unor chestiuni de drept⁵.

Problema care a generat sesizarea instanței supreme, a fost dată de interpretarea chestiunii, dacă scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac, reglementată de art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, operează doar dacă aceasta este formulată de reclamantul care a fost scutit în primă instanță de obligația timbrajului sau indiferent de partea care formulează calea de atac.

Instanța supremă a admis sesizarea formulată și a stabilit că dispozițiile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 se interpretează în sensul că de scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac beneficiază numai reclamantul care a fost scutit în primă instanță de obligația timbrajului.

De la început arătăm că *nu împărtășim* interpretarea instanței supreme și vom arăta argumentele pentru care avem o opinie contrară.

2.1. Titularul și obiectul sesizării

Prin Încheierea de ședință de la 31 ianuarie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 444/740/2015/a1, Curtea de Apel București - Secția a V-a civilă a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în baza art. 519 C. proc. civ., în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea respectivei probleme de drept

Articolul 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, dispune că, „Dacă legea nu prevede altfel, este scutită de la plata taxei judiciare de timbru orice cerere pentru exercitarea unei căi de atac, ordinare și extraordinare, împotriva hotărârii judecătorești prin care a fost soluționată o acțiune sau cerere scutită, potrivit legii, de taxa judiciară de timbru”.

De asemenea, art. 29 din același act normativ, dispune că, sunt scutite de la plata taxei judiciare de timbru acțiunile și cererile, inclusiv cele pentru exercitarea căilor de atac, ordinare și extraordinare, referitoare printre altele, la protecția drepturilor consumatorilor, atunci când persoanele fizice și asociațiile pentru protecția consumatorilor au calitatea de reclamant împotriva operatorilor economici care au prejudiciat drepturile și interesele legitime ale consumatorilor.

2.2. Expunerea succintă a procesului

Prin cererea de chemare în judecată reclamantii A și B, în contradictoriu cu pârâta C, au solicitat să se dispună stabilizarea (înghețarea) cursului de schimb CHF-leu la momentul semnării Contractului de credit nr. HL24.893 din 13.08.2008, majorat cu 10%, curs care să fie valabil pe toată perioada contractului, să se dispună denominarea în monedă națională a plăților și să se dispună restituirea sumelor încasate în plus reprezentând diferența de curs valutar dintre cursul CHF din momentul încheierii contractului și până la data acțiunii.

În susținerea cererii, reclamantii au invocat prevederile Legii nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între comercianți și consumatori și ale art. 1.350, 1.357 și 1.488 C. civ.

Reclamantii nu au fost obligați la plata taxei judiciare de timbru, față de prevederile art. 29 alin. (1) lit. f) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

Prin Sentința civilă nr. 254 din 17.05.2016, pronunțată de Tribunalul Teleorman - Secția civilă în Dosarul nr. 44/740/2015, s-a admis acțiunea formulată de reclamantii, s-a constatat nulitatea absolută a clauzelor privind restituirea creditului în CHF la cursul din ziua plății, s-a dispus stabilizarea cursului de schimb valutar CHF-leu la data acordării creditului, curs majorat cu 10%, și efectuarea plăților în temeiul contractului de credit astfel cum a fost modificat prin actul adițional, respectiv calcularea și plata ratelor la valoarea în lei a francului elvețian de la data încheierii

⁵ Decizia nr. 55/2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 943 din 29 noiembrie 2017.

contractului, fiind obligată pârâta să restituie reclamanților suma de 55.205,05 lei, plătită în plus de către aceștia.

Împotriva acestei sentințe a formulat apel pârâta C, criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie, solicitând admiterea apelului și schimbarea sentinței atacate, în sensul respingerii în totalitate a cererii de chemare în judecată.

Apelul a fost înregistrat pe rolul Curții de Apel București la data de 5 august 2016, iar prin încheierea de ședință de la data de 9 ianuarie 2017 s-a pus în vedere apelantei-pârâte să depună o notă de timbraj în raport cu valoarea pretențiilor contestate și să achite taxa de timbru datorată, potrivit dispozițiilor art. 23 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, care prevede timbrarea cererilor în apel.

În opinia noastră, instanța de apel a procedat corect când a solicitat achitarea taxei de timbru de către apelantă, deoarece în speță, scutirea de la plata taxei judiciare de timbru nu i se aplică, pentru că fiind un litigiu din domeniul protecției consumatorilor, scutirea operează doar pentru persoanele fizice și asociațiile pentru protecția consumatorilor.

În speță se aplică prevederile art. 29 alin. 1, lit. f din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, care scutesc de la plata taxei judiciare de timbru cererile pentru exercitarea căilor de atac, referitoare la protecția consumatorilor, atunci când persoanele fizice și asociațiile pentru protecția consumatorilor au calitatea de reclamant împotriva operatorilor economici care au prejudiciat drepturile și interesele legitime ale consumatorilor.

Textul art. 29 asigură o reală protecție părții vulnerabile, nepermițând ca din cauza sumelor uneori prohibitive la care se ridică nivelul taxelor de timbru, să se perpetueze o situație abuzivă, aflată în totală contradicție cu dispozițiile legale⁶.

Chiar dacă în primă instanță, nu s-a perceput taxă judiciară de timbru, această facilitate s-ar fi menținut doar dacă apelanți, ar fi fost persoanele fizice. Categoria profesionistului nu este prevăzută printre persoanele scutite de la plata taxei judiciare de timbru.

La data de 11 ianuarie 2017, apelanta a formulat, în temeiul art. 39 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, o cerere de reexaminare, solicitând revenirea asupra măsurii privind obligația de a achita taxa de timbru pentru apelul formulat și să se constate că este scutită de la plata taxei de timbru.

În motivare a arătat că prezenta cauză are ca obiect constatarea caracterului abuziv al unora dintre clauzele contractului de credit încheiat între părți, cererea introductivă fiind scutită de obligația timbrajului, astfel că, față de prevederile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 și de principiul „unde legea nu distinge, nici noi nu trebuie să distingem“, reiese că nici în ceea ce privește căile de atac exercitate în materia protecției consumatorilor nu există obligația achitării taxei judiciare de timbru, indiferent de partea care declară calea de atac.

De asemenea, s-a mai susținut că obligarea doar a uneia dintre părțile litigiului la plata taxei judiciare de timbru este în vădită contradicție cu principiul nediscriminării prevăzut de Protocolul nr. 12 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În opinia noastră, apelanta nu putea invoca principiul nediscriminării, deoarece legiuitorul poate să creeze excepții de la regula generală. În cazul de față, legiuitorul a intenționat să acorde o facilitate, părții mai slabe dintr-un contract încheiat cu un profesionist. Consumatorul persoană fizică, este considerat partea care trebuie protejată suplimentar, motiv pentru care, în cazul unui litigiu cu un profesionist, este scutit de plata taxei judiciare de timbru.

⁶ I.-V. Varga, în A. Bran, C. Mareș, I.-V. Varga, R. Rusu-Oană, A.-Al. Oană, G. Viorel, L.-Al. Viorel, *Legislația privind taxele judiciare de timbru. Soluții. Argumente. Explicații*, Editura C. H. Beck, București, 2016, p. 310.

În dosarul având ca obiect cererea de reexaminare a taxei judiciare de timbru, Curtea de Apel București a dispus, în temeiul art. 519 C. proc. civ., sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, iar, în temeiul art. 520 alin. (2) C. proc. civ. a dispus suspendarea judecării cererii de reexaminare până la pronunțarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept de către Înalta Curte de Casație și Justiție.

2.3. Motivele reținute de titularul sesizării care susțin admisibilitatea procedurii.

Instanța de sesizare a apreciat că sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 519 C. proc. civ., întrucât:

– soluția ce urmează a fi pronunțată de curtea de apel cu privire la cererea de reexaminare va fi definitivă, față de prevederile art. 39 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013;
– de lămurirea chestiunii de drept privind art. 28 din acest act normativ depinde soluționarea pe fond a cererii de reexaminare;

– problema de drept este nouă, față de faptul că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 este relativ recent adoptată și nu s-a aplicat decât cererilor de chemare în judecată formulate după intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă; de asemenea, problema de drept pusă în discuție nu face obiectul unei jurisprudențe constante;

– din verificările efectuate s-a constatat că asupra acestei chestiuni de drept instanța supremă nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Și **potrivit punctului nostru de vedere**, condițiile pentru sesizarea instanței supreme, pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile au fost îndeplinite.

2.4. Punctul de vedere al completului de judecată cu privire la interpretarea prevederilor art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

În opinia instanței de sesizare, prevederile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 sunt susceptibile de două interpretări.

Într-o prima interpretare, care pare mai apropiată de litera legii, scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac, reglementată de art. 28, operează indiferent de partea care formulează calea de atac.

În sprijinul acestei opinii sunt avute în vedere principiul egalității părților în procesul civil, dreptul acestora la un proces echitabil (art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului), precum și interpretarea literală a textului de lege în discuție.

De asemenea se poate aprecia că, față de regula de interpretare potrivit căreia *ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus* (unde legea nu distinge, nici interpretul nu trebuie să distingă), atât timp cât art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 nu face nicio diferențiere în funcție de partea care formulează calea de atac, scutirea de la obligația achitării taxei judiciare de timbru operează indiferent de partea care o declară.

Un alt argument în sprijinul acestei opinii îl reprezintă faptul că prevederile art. 28 ar rămâne fără aplicare dacă s-ar aprecia că facilitatea profită exclusiv reclamantului care a fost scutit de obligația timbrajului la momentul formulării cererii de chemare în judecată.

În opinia noastră, aceasta este interpretarea corectă pentru art. 28, care stabilește regula generală pentru promovarea căilor de atac, împotriva hotărârilor judecătorești. Nefăcându-se diferență între participanții din litigiu, înseamnă că oricare dintre aceștia, beneficiază de scutirea de plata taxei judiciare de timbru, dacă promovează o cale de atac.

Mai mult, în cazul art. 28, o altă interpretare, ar crea o discriminare nepermisă între participanți, care considerăm, că nu are temei legal.

Totuși, în speță fiind un litigiu din domeniul protecției consumatorilor, ne aflăm în situația de excepție prevăzută de art. 29, unde se individualizează expres, cererile și categoriile de participanți, care beneficiază de scutirea de plata taxei judiciare de timbru.

În a doua interpretare, care pare mai apropiată de intenția legiuitorului și, deci, de spiritul legii, scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac, reglementată de art. 28, operează doar dacă aceasta este formulată de reclamant.

Nu sunt avute aici în vedere situațiile în care anumite cereri de chemare în judecată (în funcție de obiectul lor sau de cauza acțiunii) sunt scutite de plata taxei judiciare de timbru, indiferent de calitatea persoanei care le formulează (de exemplu: litigiile privind stabilirea și plata pensiilor sau alte drepturi de asigurări sociale; cele privind obligațiile contractuale legale și contractuale de întreținere; adopție, ocrotirea minorilor, tutela; cauzele penale și despăgubirile civile pentru prejudiciile decurgând din acestea).

În situațiile arătate anterior este cât se poate de clar că, din moment ce legea prevede scutirea de obligația timbrajului în considerarea obiectului/cauzei cererii, iar nu a calității reclamantului (de exemplu: debitor/creditor al obligației de întreținere), în mod simetric și calea de atac este scutită de plata taxei, indiferent de persoana care o formulează.

Considerăm că în speța dedusă judecării, nu se poate aplica scutirea de la plata taxei judiciare de timbru pentru apelantă, deoarece nu se aplică art. 28, ci, art. 29 alin. 1, lit. f. Interpretarea propusă art. 28, potrivit căreia doar reclamantul ar fi scutit de la plata taxei judiciare de timbru, adăuga la lege, deoarece în textul legal, nu se face diferența între diferitele categorii de participanți.

Chestiunea de drept cu privire la care instanța a considerat că se impune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, are în vedere doar situația în care cererea de chemare în judecată este formulată de reclamant care, în virtutea calității lor personale, sunt scutiți de obligația timbrajului, iar calea de atac este formulată de celelalte părți ale cauzei, punându-se problema de a ști dacă, față de prevederile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, acestor din urmă persoane le profită beneficiul pe care legiuitorul a înțeles să îl acorde doar anumitor categorii de reclamant.

Se observă că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 prevede în art. 29 și 30 categorii de cereri care sunt scutite de la plata taxei judiciare de timbru, inclusiv în căile de atac.

Separat de acestea există o serie de acte normative cu caracter special care stabilesc scutiri de la plata taxei judiciare de timbru pentru o serie de persoane, în virtutea unei anume calități speciale, cum ar fi:

– art. 115 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență⁷: „Toate acțiunile introduse de administratorul judiciar sau de lichidatorul judiciar în aplicarea dispozițiilor prezentului capitol, inclusiv pentru recuperarea creanțelor, sunt scutite de taxe de timbru“;

– art. 86 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/1998 privind valorificarea unor active ale statului⁸: „Cererile formulate de A.V.A.S. și orice alte acte procedurale efectuate de și pentru aceasta în orice fel de cauze sunt scutite de taxe de timbru, timbru judiciar, cauțiuni și orice alte taxe.“

Se observă, așadar, că, pentru o serie de persoane, în virtutea unei anume calități, legiuitorul a înțeles să deroge de la obligația generală a plății taxelor judiciare de timbru, explicațiile pentru care s-a prevăzut scutirea putând fi încadrate în două mari categorii:

a) dorința legiuitorului de a sprijini persoanele care se găsesc într-o situație de inferioritate din punct de vedere economic sau juridic (de exemplu: starea de insolvență, situația de consumator) și necesită o anumită protecție;

⁷ Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, partea AI, nr. 466 din 25 iunie 2014, cu modificările și completările ulterioare.

⁸ Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/1998 privind valorificarea unor active ale statului, a fost republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 948 din 24 decembrie 2002, cu modificările și completările ulterioare.

b) rațiuni de ordin practic, în situația scutirilor acordate instituțiilor publice sau susținute din fonduri publice, pentru a se evita plata de către acestea a unor sume de bani către bugetele locale și ulterior către bugetul de stat, urmând ca instituțiile să fie finanțate ulterior tot din fonduri publice.

Or, niciuna dintre aceste rațiuni nu justifică concluzia că partea adversă, care nici nu este finanțată din fonduri publice și nici nu este într-o poziție de inferioritate (de exemplu: o societate care este în stare de funcțiune, nefiind în insolvență, sau profesionistul care a încheiat contractul pe care consumatorul îl pretinde a fi abuziv) să beneficieze de avantajul scutirii de obligația timbrajului, care a fost acordat în virtutea calității personale a reclamantului.

Suntem de acord că profesionistul nu poate să beneficieze de scutirea de la plata judiciară de timbru, datorită faptului că nu se încadrează în categoriile de persoane exceptate, prevăzute în art. 29.

Nu putem accepta însă, interpretarea art. 28, astfel cum se susține în a doua opinie. Scutirea de la plata taxei judiciare de timbru, nu se acordă datorită calității persoanei sau în funcție de obiectul cererii de chemare în judecată, ci, potrivit prevederilor generale din art. 28, care nu face nicio diferențiere în acest sens.

Instanța a considerat că nu este vorba, în această interpretare, de o încălcare a principiului *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*, deoarece prevederile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 trebuie citite „în cheia” dispozițiilor legale anterior menționate [art. 29 alin. (1) lit. f), alin. (2) și (3), art. 30, art. 115 din Legea nr. 85/2014] și care scutesc de la plata taxei judiciare de timbru doar anumite categorii de persoane, în considerarea calității personale a acestora.

Dimpotrivă, considerăm că se încalcă principiul menționat, deoarece dacă legiuitorul ar fi intenționat să acorde scutire doar în situațiile expres menționate în art. 29 și 30 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, s-ar fi limitat la acestea, fără să mai prevadă și cazul general de la art. 28.

De asemenea, instanța care a făcut sesizarea, a considerat că, nu se poate reține nici încălcarea principiului nediscriminării sau al egalității părților în procesul civil, față de faptul că aceste principii nu se opun existenței unor obligații diferite în ceea ce privește timbrajul în condițiile în care părțile nu se situează pe aceleași poziții economice sau juridice și există posibilitatea introducerii unor norme de favoare pentru considerente temeinic justificate, cum sunt cele anterior menționate.

Așa fiind, nu se poate vorbi despre încălcarea principiului egalității decât atunci când se aplică un tratament diferențiat unor cazuri egale, fără să existe o motivare obiectivă și rezonabilă, or, în ipotezele avute în vedere de textele legale de mai sus, subiectele de drept se află evident într-o situație diferită.

Este adevărat că în speță, cele două părți consumatorul și profesionistul nu se află pe aceeași poziție din punct de vedere economic, astfel încât nu se încalcă principiul egalității prin scutirea de la plata taxei judiciare de timbru, doar de către persoana fizică-consumator, care a sesizat instanța de judecată.

De altfel, acesta este și punctul de vedere al Curții Constituționale, care s-a pronunțat în mod constant prin deciziile sale în acest sens.

Spre exemplu, prin Decizia nr. 245 din 29 aprilie 2014⁹, referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, prin care a respins excepția de neconstituționalitate a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2013, s-a arătat că: „Referitor la critici similare, în jurisprudența sa, Curtea

⁹ Decizia Curții Constituționale nr. 245/2014, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 400 din 30 mai 2014.

Constituțională a statuat că scutirea autorităților/instituțiilor publice de la plata taxelor judiciare de timbru este justificată, în mod obiectiv și rațional, de faptul că autoritățile respective sunt finanțate de la bugetul de stat pentru a putea funcționa, iar taxele respective se fac venit tot la bugetul de stat, astfel încât ar fi absurd ca autoritățile în cauză să fie obligate (formal) să plătească din buget o taxa care revine aceluiași buget“.

Nu putem împărtăși acest argument, deoarece nu se pune problema să nu se recunoască autorităților/instituțiilor publice dreptul de a fi scutite de plata taxei judiciare de timbru. În cadrul prezentei sesizări, instanța supremă a fost chemată să interpreteze prevederea generală, iar nu cele speciale.

În această a doua interpretare se apreciază că respectarea principiului nediscriminării și al egalității se realizează tocmai prin recunoașterea scutirii doar în situația în care calea de atac este formulată de reclamantul care a fost scutit în primă instanță de obligația timbrajului.

În art. 28 însă, nu se face diferență între părți, astfel încât, nu se poate extrapola scutirea doar la reclamant. O extindere peste limitele expres determinate, este incorectă și nelegală.

S-a mai considerat în a doua opinie, că în caz contrar, s-ar ajunge la situația în care dacă apelul/recursul este formulat de pârâți care au fost chemați în judecată de instituții publice/consumatori/societăți în insolvență prin lichidatori, acești pârâți să fie avantajați față de cei din acțiunile formulate de persoane care nu se încadrează în niciuna dintre aceste situații speciale, o astfel de situație nefiind conformă scopului avut în vedere de legiuitor.

Nu suntem de acord cu acest argument, deoarece, astfel cum am arătat, prevederile art. 28, nu disting între materia supusă judecării și nici cu privire la persoanele exceptate, celelalte dispoziții în care sunt menționate excepțiile, nu au făcut obiectul sesizării.

Chiar dacă s-a considerat că raționamentul potrivit căruia, dispozițiile art. 28 nu disting în funcție de persoana care formulează calea de atac, este simplist¹⁰, nu este deloc astfel. Din redactarea textului de lege comentat, nu rezultă sub nicio formă vreo diferențiere între participanții la procesul civil, care ar beneficia sau nu de scutirea de taxă judiciară de timbru, motiv pentru care nici interpretului, nu îi este permis să facă vreo distincție.

Referitor la interpretarea art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, s-a arătat că scutirea subiectivă operează exclusiv în privința persoanei subiectului calificat de lege (în sens larg), nu și cu privire la alte persoane care ar exercita calea de atac¹¹.

Nu suntem de acord cu această interpretare, ci, ne alăturăm opiniei contrare, în care se susține că scutirile subiective nu s-ar aplica numai celor care au beneficiat de acestea în primă instanță, ci și celorlalte părți care ar formula calea de atac, în considerarea faptului că textul din materia apelului face referire - în mod impersonal - la „suma datorată”, astfel că, în măsura în care reclamantul a fost scutit de la plata taxei la primă instanță înseamnă că nu există o taxă datorată la care să se raporteze taxa căii de atac¹².

Chiar dacă opinia pe care o împărtășim a fost susținută sub imperiul legii anterioare a taxei judiciare de timbru, aceste comentarii își mențin valabilitatea și în privința noii reglementări.

Se mai arată că din modul de redactare al textului s-ar părea că acesta ar avea o sferă mai largă de aplicare, însă o analiză aprofundată a problematicii, racordată la rațiunile *intuitu personae* ale scutirii individuale, impune soluția restrictivă¹³. Această opinie **considerăm că** adaugă la lege, ceea ce nu-i este permis interpretului, deoarece potrivit maximei unde legea nu distinge, nici noi nu

¹⁰ L.-Al. Viorel, *Legislația privind taxele judiciare de timbru. Soluții. Argumente. Explicații, op.cit.*, p. 300.

¹¹ Idem, p. 298.

¹² Opinie citată în *D.N. Theohari, C.M. Ilie, M.A. Bîrlog, B. Cristea, Acțiunile civile și taxele judiciare de timbru. Legea nr. 146/1997 comentată*, Editura Hamangiu, București, 2012, p. 351.

¹³ L.-Al. Viorel, *op. cit.*, p. 299.

trebuie să distingem. Ori, în această opinie, se restrânge textul de lege, fără ca legiuitorul să facă nicio distincție.

2. 5. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

Dintre punctele de vedere ale instanțelor, le vom reține, pe cele mai relevante. S-au conturat două puncte de vedere diferite.

Astfel, *într-o primă opinie*, unele instanțe au considerat că scutirea plății taxei judiciare de timbru pentru calea de atac, reglementată de art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, operează indiferent de partea care formulează calea de atac.

Întrucât această normă juridică prevede că orice cerere pentru exercitarea căii de atac - deci indiferent de calitatea părții care o exercită - este scutită de plata taxei de timbru atunci când este formulată împotriva unei hotărâri judecătorești prin care a fost soluționată o acțiune scutită potrivit legii, rezultă că rațiunea textului este aceea că scutirea operează în considerarea acțiunii, iar nu în considerarea persoanei care exercită calea de atac.

Această concluzie rezultă și din interpretarea sa în corelație cu art. 29 alin. (1) din același act normativ, care prevede, în mod expres, situațiile în care cererile, respectiv căile de atac, ordinare sau extraordinare, sunt scutite de plata taxei de timbru. Astfel, în cazul în care scutirea se raportează la obiectul cererii, exercitarea căii de atac declarate de oricare dintre părți este, la rândul său, scutită de plata taxei de timbru, în temeiul art. 29 alin. (1). În situația în care scutirea la fond operează *intuituu personae*, calea de atac exercitată de partea scutită la fond va beneficia de prevederile art. 29 alin. (1), în timp ce calea de atac declarată de partea adversă va fi scutită în temeiul art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

Astfel, s-a apreciat că intenția legiuitorului a fost aceea ca o cerere scutită la fond de plata taxei de timbru să continue să fie judecată în căile de atac cu recunoașterea acestui beneficiu în favoarea tuturor părților. De altfel, chiar din expunerea de motive a actului normativ rezultă necesitatea egalizării armelor în cadrul procesului civil, urmărindu-se o echilibrare a raportului dintre părți în ceea ce privește accesul la instanță.

În plus, pentru susținerea acestui punct de vedere, s-a argumentat că trebuie avută în vedere, interpretarea literală a dispozițiilor art. 28, faptul că altă interpretare ar face inaplicabil art. 28 (fiind suficient art. 29 doar pentru scutirea reclamantului), faptul că legea nu distinge după calitatea apelantului, deci nici interpretului nu îi este îngăduit să o facă și, nu în ultimul rând, dreptul părților la un proces echitabil (art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului).

Considerăm această interpretare corectă, dacă ne raportăm la interpretarea art. 28. Această interpretare, asigură respectarea principiului egalității părților în procesul civil, astfel cum este prevăzut în art. 8 C. proc. civ. În temeiul acestui principiu, în procesul civil, părților le este garantată exercitarea drepturilor procesuale, în mod egal și fără discriminări. Ori, principiul trebuie să se reflecte în toate aspectele ce privesc procesul civil, inclusiv, în posibilitatea de a promova căile de atac.

Această interpretare, realizează transpunerea în practica judiciară a principiului egalității părților în procesul civil.

Totuși, în speță **considerăm că nu se aplică art. 28**, deoarece ne aflăm sub incidența art. 29 alin. 1, lit. f, astfel încât și pentru promovarea unei căi de atac, doar reclamantul va fi scutit de plata taxei judiciare de timbru.

Unele instanțe au stabilit că scutirea în calea de atac operează în raport cu modul în care legiuitorul a înțeles să prevadă scutirea pentru acțiunea sau cererea de fond: dacă este vorba de o prevedere ce stabilește o scutire obiectivă, pentru acțiune sau cerere, și nu pentru persoana care o formulează, atunci scutirea în calea de atac operează pentru toate părțile; dacă este vorba de o scutire subiectivă, în considerarea calității persoanei care formulează acțiunea sau cererea, în calea de atac va fi scutită doar această parte.

Trebuie făcută distincție între situația în care acțiunea de fond este scutită în considerarea unor calități ale reclamantului (de exemplu, acțiunile în pretenții introduse de asociațiile de proprietari) și situațiile în care acțiunile de fond sunt scutite pur și simplu (fără vreo condiție referitoare la calitățile reclamantului), în primul caz scutirea din apel operând doar pentru reclamant, nu și pentru pârâtul care formulează apel, iar, în cel de-al doilea caz, scutirea din apel operând pentru ambele părți.

Nuanțarea făcută este importantă, deoarece distinge între diferitele situații. Într-adevăr, dacă reclamantul în virtutea calității sale este scutit de taxă, atunci doar el va beneficia de scutire și în căile de atac, în timp ce dacă cererea este scutită datorită obiectului ei, atunci nu are importanță cine promovează calea de atac, scutirea se va extinde și în această etapă.

În a doua opinie, s-a susținut că de prevederile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 beneficiază în calea de atac doar reclamantul, întrucât scutirea la plată în căile de atac, a taxei de timbru, se aplică numai în ipoteza în care aceasta este promovată de aceeași parte care a beneficiat de acest regim la fondul cauzei.

S-a mai reținut că doar partea care a beneficiat de scutire legală în considerarea calității sale, o va păstra și în căile de atac, nu și celelalte părți din proces, care pot invoca cu succes acest beneficiu numai dacă este vorba despre o scutire determinată de o situație obiectivă (scutire pe obiect).

Opinia mai este argumentată prin aceea că, prin art. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 a fost instituit principiul conform căruia, acțiunile și cererile introduse la instanțele judecătorești, precum și cererile adresate Ministerului Justiției și Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sunt supuse taxelor judiciare de timbru, cu excepția cazurilor anume prevăzute de lege.

Art. 29-30 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, instituie cazurile de scutire de la plata acestei obligații ce revine părților litigante, din analiza acestor prevederi rezultând că există unele situații în care scutirea este instituită în considerarea obiectului cauzei [de exemplu, art. 29 alin. (1) lit. a)-e), g)-j), art. 30 alin. (1) teza finală] și altele în care acest beneficiu este acordat în virtutea situației personale a uneia dintre părți (consumator, deținut politic, Senat, Camera Deputaților, Președinția României, Guvernul României etc.).

Analizând succesiunea textelor anterior menționate și apelând la regulile de interpretare sistematică și istorico-teleologică, s-a apreciat că nu este sustenabilă teza extinderii beneficiului unei scutiri acordate în considerarea conjuncturii personale a uneia dintre părțile litigante, în favoarea alteia care nu se află în aceeași situație.

Aceasta întrucât regula generală este că cererile adresate instanțelor judecătorești sunt supuse taxelor judiciare de timbru, excepțiile prevăzute fiind de strictă interpretare și aplicare, nefiind permis ca ele să fie extinse la alte situații, pe care norma juridică nu le prevede.

Prin urmare, scutirea de la plata taxei de timbru în căile de atac intervine doar atunci când, în primă instanță, scutirea a operat în considerarea obiectului cererii sau a calității persoanei reclamantului, dacă acesta este și titularul cererii de declarare a căii de atac; în schimb, dacă scutirea de la plata taxei de timbru în primă instanță s-a datorat calității reclamantului, calea de atac formulată de către pârât este supusă timbrării, conform dispozițiilor generale.

Nu suntem de acord cu această interpretare, deoarece se încalcă principiul egalității părților în procesul civil. Din moment ce prevederile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, nu fac distincție între participanții la procesul civil, nu este permis nici instanțelor de judecată, să interpreteze, în sensul diferențierii calității celui ce promovează o cale de atac, și, în consecință, doar reclamantul să beneficieze de scutirea de la plata taxei judiciare de timbru.

Pe de altă parte, ce sens ar fi avut prevederea din art. 28, dacă, se consideră că doar reclamantul ar putea să beneficieze de scutirea de la plata taxei judiciare de timbru. Oricum,

excepțiile sunt expres prevăzute în art. 29 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013. Dacă legiuitorul ar fi intenționat să se limiteze la categoriile indicate în art. 29, nu ar mai fi prevăzut și norma de principiu, din art. 28.

Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, a comunicat că, la nivelul Secției judiciare - Serviciul judiciar civil, nu s-a verificat și nu se verifică, în prezent, practică judiciară în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problema de drept care formează obiectul sesizării.

2. 6. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție și a Curții Constituționale

La nivelul Secției a II-a civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost identificată Încheierea de la data de 25 ianuarie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 13.661/3/2015/a1, prin care s-a respins cererea de reexaminare formulată de petenta persoană juridică, reținându-se că aceasta nu beneficiază în calea de atac de scutire de taxă judiciară de timbru, în condițiile în care la data promovării căii de atac nu se mai află sub incidenta Legii nr. 85/2006 privind procedura insolvenței (în prezent abrogată).

Curtea Constituțională s-a pronunțat în repetate rânduri asupra constituționalității dispozițiilor legale în materia taxelor judiciare de timbru, prin respingerea excepției de neconstituționalitate. Cu titlu de exemplu, menționăm Decizia nr. 183 din 10 octombrie 2000¹⁴, Decizia nr. 373 din 2 octombrie 2003¹⁵, Decizia nr. 277 din 10 mai 2016¹⁶, Decizia nr. 741 din 3 noiembrie 2015¹⁷.

Considerăm că sunt întemeiate deciziile prin care instanța de contencios constituțional, a respins excepțiile referitoare la dispozițiile din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013. Odată ce regula este timbrarea cererilor, excepțiile nu pot fi extinse, la alte situații, însă nici nu pot fi limitate.

2. 7. Raportul asupra chestiunii de drept

Prin raportul întocmit în cauză, conform art. 520 alin. (8) C. proc. civ., s-a apreciat că sesizarea întrunește condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 C. proc. civ., iar, pe fond, a considerat că dispozițiile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru se interpretează în sensul că scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac operează numai dacă aceasta este formulată de reclamantul care a fost scutit în primă instanță de obligația timbrării.

Nu împărtășim opinia raportorilor, deoarece creează discriminare între diferiții participanți la procesul civil.

2. 8. Înalta Curte de Casație și Justiție

Instanța supremă a constatat îndeplinite condițiile sesizării, iar cu privire la fond, a reținut interpretarea propusă în raport.

Articolul 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, transpune în plan normativ regula conform căreia, dacă cererea însăși ce a primit dezlegare prin hotărârea atacată a fost scutită de lege de la plata taxei judiciare de timbru, *a fortiori* și căile de atac ce vor fi formulate împotriva acestei hotărâri vor fi scutite, sub rezerva inexistenței unei dispoziții contrare.

Soluția este pe deplin judicioasă, pentru că, odată ce aceleași rațiuni subzistă și în privința căii de atac, ar fi fost nejustificat ca scutirea să se aplice numai judecării în primă instanță. Regula

¹⁴ Decizia nr. 183/2000 a Curții Constituționale, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 645 din 11 decembrie 2000.

¹⁵ Decizia nr. 373/2003, a Curții Constituționale, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 801 din 13 noiembrie 2003.

¹⁶ Decizia nr. 277/2016 a Curții Constituționale, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 495 din 1 iulie 2016.

¹⁷ Decizia nr. 741/2015, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 24 din 13 ianuarie 2016.

inserată în acest articol operează în limitele specificate de textul de lege care o instituie.

Taxe judiciare de timbru sunt datorate de către toate persoanele fizice și juridice și reprezintă plata serviciilor prestate de către instanțele judecătorești.

Este adevărat că regula este de se timbra cererile formulate, însă trebuie să avem în vedere excepțiile, pe care chiar legea le reglementează.

Instanța supremă a reținut că, condiția *sine qua non* pentru ca scutirea să opereze și în cadrul căilor de atac este ca legea să dispenseze partea de achitarea taxei judiciare de timbru cu privire la judecata cererii în primă instanță.

Art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 reglementează cu caracter general scutirea de plata taxei judiciare de timbru a oricărei cereri pentru exercitarea căilor de atac împotriva hotărârii judecătorești prin care a fost soluționată o acțiune sau cerere scutită de taxa judiciară de timbru, însă doar „dacă legea nu prevede altfel“.

Art. 29 și 30 din același act normativ, instituie cazurile speciale de scutire de la plata acestei obligații, ce revine părților litigante.

Fără discuție, că art. 28, reprezintă regula generală în materie de timbrare, însă, tocmai în cadrul acestei reguli nu se face distincție între diferiții participanți la procesul civil. Fiind de aplicare generală, reiese că se aplică, în mod egal tuturor celor care promovează o cale de atac împotriva unei hotărâri judecătorești. Finalul articolului „dacă legea nu prevede altfel”, se aplică în cazurile expres exceptate, de la art. 29 și art. 30.

Din analiza acestor prevederi legale, instanța supremă, a reținut că, există situații în care scutirea este instituită în considerarea obiectului cauzei și operează indiferent de calitatea persoanei care le formulează (de exemplu: litigiile privind stabilirea și plata pensiilor sau alte drepturi de asigurări sociale; cele privind obligațiile legale și contractuale de întreținere; ocrotirea minorilor etc.).

Evident că, excepțiile se aplică doar în cazurile expres prevăzute, neputând fi extinse la alte situații, însă, aceasta nu înseamnă că prevederea cu caracter general, nu se mai aplică.

Art. 29 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 are caracter special și se aplică cu prioritate, conform principiului *specialia generalibus derogant*. Această concluzie este susținută de mențiunea existentă în cuprinsul art. 28, conform căreia acest text de lege se aplică doar „dacă legea nu prevede altfel“. Or, art. 29 prevede altfel, respectiv acordă scutirea de la plata taxei judiciare de timbru anumitor tipuri de acțiuni. Caracterul special al art. 29 rezidă și din topografia textelor de lege, fiind situat în cuprinsul actului normativ ulterior dispoziției generale din art. 28.

Corespunde interpretării corecte, calificarea art. 29, ca având caracter special, tocmai de aceea se aplică în cazurile la care face expres referire.

Instanța supremă a arătat că, ori de câte ori cauza de scutire legală de la plata unei taxe judiciare de timbru este acordată *intuituu personae*, în considerarea unei calități proprii părții reclamante, art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 nu își va găsi aplicabilitatea, atunci când calea de atac este exercitată de partea pârâtă, întrucât aceasta nu este scutită de obligația de plată a taxei judiciare de timbru.

Analizând succesiunea textelor anterior menționate și apelând la regulile de interpretare sistematică și istorico-teleologică, rezultă că nu se poate extinde beneficiul unei scutiri acordate în considerarea conjuncturii personale a uneia dintre părțile litigante în favoarea alteia care nu se află în aceeași situație.

Aceasta deoarece regula generală este că cererile adresate instanțelor judecătorești sunt supuse taxelor judiciare de timbru, iar excepțiile sunt de strictă interpretare și aplicare, nefiind permis ca ele să fie extinse la alte situații pe care norma juridică nu le prevede.

Este adevărată afirmația instanței supreme, însă, nici nu se poate restrânge aplicarea prevederii generale din art. 28, doar la situații care fac parte din excepțiile expres prevăzute la art. 29.

Instanța supremă a considerat că, aceasta nu înseamnă însă că, art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, consacră scutirea de la plata taxei judiciare de timbru indiferent de partea care formulează respectiva cale de atac, nefiind schimbată optica față de prevederile legii anterioare.

Aceste argumente le considerăm contradictorii, pe de o parte, instanța supremă recunoaște că art. 28, stabilește regula generală și art. 29 excepțiile, însă, prin interpretarea propusă extinde prevederile speciale și la cele generale. Aceasta pentru că restrânge și pentru prevederile generale, sfera persoanelor care beneficiază de scutirea de la plata taxei judiciare de timbru. O asemenea restrângere nu este permisă.

Un alt argument în susținerea acestui punct de vedere de către instanța supremă, îl reprezintă corelația dintre art. 28 și art. 29. În acest sens, s-a considerat că, nu există niciun motiv pentru care în dispozițiile a două articole diferite ale aceluiași act normativ să se reia aceeași reglementare, decât faptul că relația (raportul) dintre art. 28 și, respectiv, art. 29 din Ordonanța este de general - special.

Este clară această corelație, însă, *trebuie să delimităm sfera de aplicare* din art. 28, care are aplicabilitate generală și art. 29, care se referă la categorii expres determinate.

În susținerea punctului său de vedere, instanța supremă a arătat că Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative¹⁸, prevede în art. 16 alin. (1): „În procesul de legiferare este interzisă instituirea acelorași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative“.

În concluzie, sfera de aplicare a dispozițiilor art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 include „orice“ cerere pentru exercitarea unei căi de atac și se includ aici căile de atac ordinare - apelul și extraordinare - recursul, contestația în anulare, revizuirea.

Dispozițiile acestui articol sunt înlăturate de la aplicare de existența unor prevederi speciale care consacră scutirea anumitor cereri, dar și a căilor de atac și care se aplică cu prioritate.

Scutirea subiectivă operează exclusiv în privința subiectului calificat de lege, nu și cu privire la alte persoane care ar exercita calea de atac.

În cazul scutirilor personale (subiective), dispoziția de favoare este aplicabilă exclusiv ipotezelor în care căile de atac sunt formulate de chiar persoana în favoarea căreia operează scutirea.

Această interpretare, a stabilit instanța supremă că, *este mai apropiată (s. n.)* de intenția legiuitorului și, deci, de spiritul legii, chiar dacă din modul de redactare a textului *s-ar părea (s. n.)* că acesta ar avea o *sferă mai largă de aplicare (s. n.)*. Câtă vreme însăși scutirea pentru o cerere operează numai dacă este formulată de acea persoană, fiind dependentă de calitatea acesteia, scutirea căii de atac trebuie să se aplice numai în măsura formulării de acea persoană.

Din termenii utilizați, rezultă că instanța supremă nu este sigură, ori, o interpretare care are valoare general obligatorie, nu trebuie să se bazeze pe incertitudini, ci, pe descifrarea intenției reale a legiuitorului. Așa cum am arătat, dacă legiuitorul ar fi intenționat să se refere și în art. 28, la calitatea persoanei, ar fi menționat-o. Mai mult, bazându-ne tot pe art. 16 din Legea nr. 24/2000, nu ar fi avut sens ca legiuitorul să se refere în două articole distincte de text, la același tip de scutiri. Prin interpretarea propusă, instanța supremă nu a ținut cont de prevederile art. 16 din Legea nr. 24/2000.

¹⁸Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, a fost republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, cu modificările și completările ulterioare.

Instanța supremă a arătat că, banca, în calitate de pârâtă într-un astfel de litigiu, în situația în care exercită o cale de atac împotriva unei hotărâri judecătorești prin care a fost soluționată o acțiune în care calitate de reclamant are o persoană fizică sau o asociație pentru protecția consumatorilor, are obligația de a achita taxa judiciară de timbru, astfel cum este reglementată în art. 23-26 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

Față de speța care a determinat sesizarea, fiind un litigiu din domeniul protecției consumatorilor și pentru apelantă se aplică prevederile normei de la art. 29 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, ceea ce înseamnă că trebuie să timbreze apelul, nefiind inclusă în categoria persoanelor exceptate.

În același sens, s-a arătat că, rațiunea legiuitorului a fost aceea de a crea o modalitate de a facilita accesul la justiție unor persoane care sunt nemulțumite de abuzurile săvârșite de agenții economici care au prejudiciat drepturile și interesele legitime ale consumatorilor, aspect care exclude *ab initio*, extinderea aceluiași măsuri, în favoarea celor care, fie direct, fie indirect, sunt chiar beneficiarii unor asemenea abuzuri (banca, profesionist care nu se circumscrie sferei persoanelor scutite)¹⁹.

S-a mai considerat că, ar trebui să prevaleze rațiunea legiuitorului de a crea un beneficiu exclusiv în sarcina consumatorului și a asociațiilor pentru protecția consumatorilor, în detrimentul unei interpretări gramaticale a unui text deficitar, preluat, în mod mecanic, fără o prealabilă evaluare critică, din reglementarea anterioară; ceea ce a urmărit legiuitorul a fost să motiveze reclamantul-consumator (ori, după caz, reclamantul-asociație pentru protecția consumatorilor) să formuleze asemenea cereri, iar nu să încurajeze operatorul economic să formuleze calea de atac²⁰.

Dimpotrivă, considerăm că prevederea din art. 28, nu este deficitară, ci, creează cadrul general pentru acordarea scutirilor de la plata taxei judiciare de timbru, iar în art. 29 și art. 30, sunt prevăzute situațiile de excepție. Oricum, în speță, se aplică prevederile art. 29, nu ale art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

Instanța supremă a stabilit că această interpretare nu încalcă în niciun fel principiul *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*, deoarece dispozițiile art. 28 reprezintă norma generală în materie, iar art. 29 și art. 30 norme speciale.

Pe de altă parte, art. 28 nu poate fi interpretat *ut singuli*, ci în contextul întregului act normativ din care face parte.

Se apreciază că trebuie să prevaleze rațiunea legiuitorului de a crea un beneficiu exclusiv în sarcina consumatorului și a asociațiilor pentru protecția consumatorilor, în detrimentul unei interpretări gramaticale simpliste a unui text deficitar. Cu siguranță, ceea ce a urmărit legiuitorul a fost să motiveze reclamantul - consumator ori asociație pentru protecția consumatorilor - să formuleze astfel de cereri prin care se solicită a se constata existența unor clauze abuzive în contractele încheiate între comercianți și consumatori.

Nu suntem de acord cu calificarea dată de instanța supremă, deoarece textul art. 28, nu este deficitar. Este adevărat că, în domeniul protecției consumatorilor, s-a creat un beneficiu, pentru partea considerată mai slabă, adică consumatorul, față de partea mai puternică, comerciantul, dar aceasta nu înseamnă că și textul art. 28 se referă tot la excepțiile din art. 29.

Este corect că, prevederile art. 28 nu sunt aplicabile în speța dedusă judecării, dar nu este justificat să se considere că este un raționament simplist, faptul că aceste prevederi nu disting în funcție de persoana care formulează o cale de atac. Din cuprinsul art. 28, reiese foarte clară, interpretarea contrară, anume că, legiuitorul nu a distins între diferitele categorii de persoane care participă la judecată. Dacă ar fi intenționat să excepteze unele categorii, ar fi făcut-o în mod expres,

¹⁹L. –Al. Viorel, *op. cit.*, p. 300.

²⁰Ibidem.

așa cum este în art. 29 și art. 30. Într-adevăr, în domeniul protecției consumatorului, banca nu beneficiază de scutirea de la plata taxei judiciare de timbru.

Instanța supremă a arătat că intenția neîndoiește a legiuitorului este aceea ca norma să fie interpretată prin prisma finalității sale, relevant pentru a fi incidentă scutirea fiind ca persoanele fizice - consumatorii sau, după caz, asociațiile pentru protecția consumatorilor să fie inițiatorii căii de atac.

Această interpretare nu încalcă nici principiul nediscriminării sau al egalității părților în procesul civil. De altfel, Curtea Constituțională, în soluționarea unor excepții de neconstituționalitate prin care s-a susținut că, scutirea unei părți de la plata taxei judiciare ar impune și scutirea celeilalte părți de la plata taxei, în virtutea principiului egalității în drepturi prevăzut de dispozițiile art. 16 alin. (1) din Constituție, a reținut că „principiul egalității prevăzut de Constituție pentru cetățeni nu poate ca, prin extensie, să primească semnificația unei egalități între cetățeni și autoritățile publice. Așa cum rezultă din dispozițiile constituționale ale art. 16, cetățenii se bucură de drepturile prevăzute în Constituție și în legi, fiind egali în fața acestora și a autorităților publice, în timp ce autoritățile publice exercită atribuțiile ce le sunt stabilite de lege, potrivit competenței lor, în realizarea funcțiilor pentru care sunt create“.

Această interpretare este corectă, deoarece asigură restabilirea echilibrului dintre părți, în domeniul protecției consumatorului, însă instanța supremă a fost investită să interpreteze art. 28, iar nu art. 29 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013. Ori, instanța supremă a interpretat art. 28, ca și cum ar fi fost sesizată pentru art. 29, ceea ce nu este corect.

Instanța supremă a mai reținut că, respectarea principiului nediscriminării și al egalității se realizează tocmai prin recunoașterea scutirii doar în situația în care calea de atac este formulată de reclamantul care a beneficiat de scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în primă instanță.

Diferența de tratament juridic este justificată de inexistența unor situații identice în care s-ar afla părțile. Rațiunea pentru care este scutit consumatorul, respectiv necesitatea ocrotirii consumatorului, nu subzistă în cazul profesionistului, respectiv al băncii.

Așa fiind, în calea de atac formulată de banca pârâtă, aceasta are obligația de a achita taxa judiciară de timbru, chiar dacă reclamantul consumator a fost scutit de plata acestei taxe la instanța de fond.

În speță, suntem de acord că, apelanta nu poate fi scutită de la plata taxei judiciare de timbru, datorită specificului litigiului privind protecția consumatorilor.

În concluzie, instanța supremă a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel București privind pronunțarea unei hotărâri prealabile și, în consecință, a stabilit că dispozițiile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 se interpretează în sensul că, de scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac, beneficiază numai reclamantul care a fost scutit în primă instanță de obligația timbrajului.

Chestiunea însă, care s-a solicitat a fi interpretată, este art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, care reprezintă regula generală. Ori, prin restrângerea scutirii de la plata taxei judiciare de timbru doar la reclamantul care a fost scutit în primă instanță de obligația timbrajului, considerăm că instanța supremă a adăugat la lege, ceea ce nu-i este permis nici măcar acesteia.

3. Concluzii. Instanța supremă prin interpretarea prevederilor art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, care este o normă cu caracter de principiu, a restrâns drastic, sfera persoanelor care pot beneficia de scutirea de la plata taxei judiciare de timbru.

În acest fel, instanța supremă a schimbat efectiv prevederea legală, ceea ce nu este admis, nici măcar când este vorba de instanța din vârful ierarhiei instanțelor de judecată. Interpretarea restrictivă, încalcă prevederea legală din art. 28, golind-o de conținut.

În opinia noastră, interpretarea corectă, ar fi fost de a se stabili că prevederile art. 28, se aplică indiferent de calitatea părți care promovează calea de atac, dacă cauza a fost scutită la prima instanță, de obligația timbrajului.

Având caracter obligatoriu, potrivit art. 521 alin. 3 C. proc. civ., Decizia nr. 55/2017, trebuie să se aplice în practica instanțelor de judecată. Legiuitorul însă, ar putea interveni și explicita conținutul art. 28, astfel încât prin modificarea prevederii legale, efectele deciziei să-și înceteze valabilitatea.

BIBLIOGRAPHY

Bran Andrei, Mareș Cristian, Varga Ioana-Veronica, Rusu-Oană Raluca, Oană Avram-Alexandru, Viorel Georgeana, Viorel Liviu-Alexandru, *Legislația privind taxele judiciare de timbru. Soluții. Argumente. Explicații*, Editura C. H. Beck, București, 2016.

Boroi Gabriel, Stancu Mirela, *Drept procesual civil*, Editura Hamangiu, București, 2015.

Deleanu Ion, *Tratat de procedură civilă, vol. I*, Editura Universul Juridic, București, 2013

Roșu Claudia, *Drept procesual civil. Partea generală*, Editura C. H. Beck, București, 2016

Tăbârcă Mihaela, *Drept procesual civil, Vol. II*, Editura Universul Juridic, București, 2013

Theohari Delia Narcisa, *Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole, Vol. I, Art. 1-526, Comentariu la art. 194 C. proc. civ.* (coordonator Boroi Gabriel), Editura Hamangiu, București, 2013.

Theohari Delia Narcisa, Ilie Camelia Maria, Bîrlig Mădălina Andreea, Cristea Bogdan, *Acțiunile civile și taxele judiciare de timbru. Legea nr. 146/1997 comentată*, Editura Hamangiu, București, 2012.